

7/2015

Momentti

Sisältö

- LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS** • Vahvistetut lait 2 • Hallituksen esitykset 2 • Valtioneuvoston asetukset 7
• MIETINNÖT YM. 8 • OIKEUSTAPAUKSET • Korkein oikeus 8 • Korkein hallinto-oikeus 9
• KKO:N VALITUSLUVAT 15

➤ VAHVISTETUT LAIT

- **Tilintarkastuslaki, laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta sekä lait 94 muuhun lakiin tehtävistä muutoksista (1141–1236/2015)**

HE 254/2014 vp
TaVM 34/2014 vp

Lait tulevat voimaan 1.1.2016.

Tilintarkastuslailla ja lailla julkishallinnon ja talouden tilintarkastuksesta toteutetaan tilintarkastajajärjestelmän kokonaisuudistus. Tähän liittyen muutetaan lisäksi 94 muuta lakia. Tilintarkastajajärjestelmä tarkoittaa tilintarkastajien hyväksymis- ja tutkintojärjestelmän uudistamista sekä tilintarkastajien valvontajärjestelmän uudistamista.

➤ HALLITUKSEN ESITYKSET

- **Hallituksen esitys (HE 17/2015 vp) eduskunnalle laiksi avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta. Ehdotuksella helpotetaan sopimista henkilöyhtiön yhtiökaudesta, yhtiön purkamisesta ja yhtiöosuuden lunastamisesta. Lisäksi ehdotuksella selvennetään henkilöyhtiön perustamista siten, että yhtiö syntyy rekisteröimisellä. Ehdotus liittyy pääministeri Sipilän hallituksen strategisen ohjelman tavoitteeseen kilpailukyvyyn vahvistamisesta elinkeinoelämän edellytyksiä parantamalla. Ehdotus helpottaa henkilöyhtiömuodossa harjoitettavaa pitkäaikaisia investointeja edellyttävää toimintaa sekä toiminnan muutosten hallintaa. Laki lisäisi

toimintamahdollisuuksia ja takaisi samalla riittävän suojan yhtiömiehille ja velkojille. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016.

- **Hallituksen esitys (HE 20/2015 vp) eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 33 a §:n muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia siten, että lain 33 a §:ään lisätään säännös, jonka perusteella vuoden 2015 alusta voimaan tulleen valtionosuusuudistuksen siirtymätasaus toteutettaisiin valtion ja kuntien välillä kustannusneutraalisti siten kuin alun perin oli tarkoitettu tehdä.

- **Hallituksen esitys (HE 21/2015 vp) eduskunnalle laeiksi Kevasta, valtion eläketurvan rahoituksesta ja evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uudet lait Kevasta, valtion eläketurvan rahoituksesta ja evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta. Kevasta annettavaan lakiin koottaisiin nykyisin kunnallisissa eläkelaisissa olevat Kevan hallintoa, rahoitusta ja valvontaa koskevat säännökset. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset hallituksen ja sen jäsenten sekä eläkelaitoksen johdon kelpoisuusvaatimuksista. Lakiin ehdotetaan myös otettavaksi riskien hallintaa, sisäistä tarkastusta ja sisäistä valvontaa koskevat säännökset. Ehdotettava uusi laki valtion eläketurvan rahoituksesta korvaisi nykyiset valtion eläkelain rahoitusta koskevat säännökset. Muut voimassa olevan valtion eläkelain säännökset sisältyisivät jatkossa julkisten alojen eläkelakiin. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia valtion eläketurvan rahoituksen nykytilaan. Evankelis-luterilaisen

kirkon eläketurvan rahoituksesta ehdotettava uusi laki korvaisi nykyisen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain rahoitusta koskevat säännökset. Muut nykyisen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain säännökset sisältyisivät jatkossa julkisten alojen eläkelakiin. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia kirkon eläketurvan rahoituksen nykytilaan. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2017.

- **Hallituksen esitys (HE 22/2015 vp) eduskunnalle laiksi ammattipätevyyden tunnustamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

Esitys liittyy ammattipätevyyden tunnustamista koskevaan direktiiviin (2005/36/EY) tehtyjen muutosten (2013/55/EU) täytäntöönpanoon. Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi yleislaki ammattipätevyyden tunnustamisesta. Uuteen tunnustamislakiin sisällytettäisiin ammattipätevyydirektiivin mukaiset eri tunnustamisjärjestelmiin liittyvät säännökset ja palvelujen väliaikaisen tarjoamisen vapautteen liittyvät säännökset sekä direktiivimuutokseen sisältyvät uudet säännökset eurooppalaisesta ammattikortista, osittaisesta ammatinharjoittamisoikeudesta, hälytysjärjestelmästä ja yhteisiä koulutusperiaatteita koskevasta tunnustamisjärjestelmästä. Lisäksi ehdotettavassa lainsäädännössä selvennettäisiin ammattipätevyyden tunnustamisprosessiin liittyvien kansallisten toimijoiden vastuuta. Voimassa oleva laki ammattipätevyyden tunnustamisesta ehdotetaan kumottavaksi. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016.

- **Hallituksen esitys (HE 23/2015 vp) eduskunnalle laeiksi sienenkauppalaan muuttami-**

sesta ja kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain kumoamisesta

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi laki kasvinjalostustoiminnan edistämisestä (896/1977). Samalla siemenkauppalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin kumottavaksi ehdotetusta laista säännökset kansallisesti tärkeiden peltokasvilajien siemenhuollon turvaamisesta huoltovarmuusrahaston varoista. Kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain merkitys ei enää vastaa sen alkuperäistä tarkoitusta kasvinjalostustoiminnan edistämisestä. Laki koskee vain lajikkeita, joilla ei ole kasvinjalostajanoikeuslain mukaista kasvinjalostajan-oikeutta. Laki on vanhentunut eikä se täytä perustuslain vaatimuksia. Tukea on maksettu pääasiassa vain vanhoille lajikkeille, joiden markkinoidut siemenmäärät ovat nykyään vähäisiä. Lisäksi maksujen kerääminen ja kerättyjen tulojen jakaminen lajikkeiden jalostajille on hallinnollisesti raskas järjestelmä suhteessa maksujen ja tuen määrään. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016.

● Hallituksen esitys (HE 24/2015 vp) eduskunnalle laeiksi ajoneuvolain, tieliikennelain ja rikoslain 23 luvun 9 ja 12 §:n muuttamisesta

Ehdotetuilla muutoksilla poistettaisiin päällekkäinen kansallinen sääntely Euroopan unionin asetusten kanssa, jotka koskevat kaksi- ja kolmipyöräisten ajoneuvojen sekä niin sanottujen nelipyöräisten ja maa- ja metsätaloudessa käytettävien ajoneuvojen tyyppihyväksyntää ja markkinavalvontaa. Osana muutoksia kansallinen liikennetraktori- luokka poistuu käytöstä. Kansallisen liikkumavaran puitteissa sallittaisiin tieliikenteessä käytettäväksi erilaisia jalankulkijoiden käyttämiä ja polkupyöräilyyn rinnastettavia liikkumisvälineitä, sekä sädettäisiin näitä koskevista liikennesäännöistä. Kokonaan uutena ajoneuvoluokkana tulisi käyttöön nopeammat tieliikenteessä sallittavat kevyet ajoneuvot, kuten henkilökuljetin Segway ja erilaiset senioriskootterit, joissa saisi olla sähkömoottori. Rikoslakiin sisältyvä moottorikäyttöisen ajoneuvon

määritelmä päivitetäisiin vastaamaan ajoneuvolakia. Liikennejuopumusta moottorittomalla ajoneuvolla koskevan rangaistussäännöksen soveltamisalaa laajennettaisiin lisäämällä siihen moottorilla varustetut polkupyörät ja kevyet sähköajoneuvot. Säännöstä sovellettaisiin myös jalankulkua avustavaan tai korvaavaan liikkumisvälineeseen, jota kuljetetaan kävelynopeutta nopeammin. Osana Euroopan unionin asetusten täytäntöönpanoa lailla vahvistettaisiin myös niiden edellyttämät seuraamuksia koskevat säännökset. Samassa yhteydessä Liikenteen turvallisuusvirasto vahvistettaisiin kansalliseksi yhteyspisteeksi osana uusien ajoneuvojen katsastuksista ja teknisistä tienvarsitarkastuksista annettujen direktiivien täytäntöönpanoa. Lakimuutokset toteuttavat hallitusohjelman tavoitetta sääntelyn sujuvoittamisesta ja hallinnollisen taakan keventämisestä.

● Hallituksen esitys (HE 25/2015 vp) eduskunnalle laeiksi kuntarakennelain muuttamisesta sekä kuntajakolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 5 momentin kumoamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntarakennelakia. Kuntarakennelaista kumottaisiin kuntien velvollisuus selvittää yhdistymistä, selvitysvelvollisuuden edellytykset ja määräajat sekä muut kuntarakennemuutosten toteuttamiseen liittyvät säännökset. Yhdistymisavustusten maksamiseksi ja valtionosuusmenetysten korvaamiseksi ei enää edellytettäisi selvitysvelvollisuuteen liittyvien edellytysten täyttymistä, vaan kaikille vuonna 2017 yhdistyville uusille kunnille maksettaisiin yhdistymisavustusta ja valtionosuusmenetysten korvausta. Selvitysvelvollisuuteen liittyvät säännökset avustuksesta kuntien yhdistymiselvityksiin kumottaisiin. Selvitysavustusta maksettaisiin käynnissä oleviin selvityksiin vielä vuosina 2015 ja 2016. Lisäksi kumottaisiin säännös kuntaliitostilanteissa sovellettavasta henkilöstön viiden vuoden irtisanomissuojasta. Irtisanomissuojasäännöstä sovellettaisiin kuitenkin vielä ennen vuotta 2016 voimaan tulleissa kuntien yhdisty-

missä. Vuonna 2016 ja sen jälkeen voimaan tulevilla kuntien yhdistymisissä henkilöstöllä ei olisi lakisääteistä viiden vuoden irtisanomissuojaa. Lisäksi kumottaisiin kuntajakolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen momentti, joka koskee tässä esityksessä kumottavaksi ehdotettuja kuntarakennelain säännöksiä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuonna 2015 mahdollisimman pian.

● Hallituksen esitys (HE 26/2015 vp) eduskunnalle laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta

Muiden kuin vakituisten asuinrakennusten veroprosentin enimmäismäärää korotettaisiin siten, että se voi olla enintään 1,00 prosenttiyksikköä kunnan määräämää vakituisten asuinrakennusten veroprosentin enimmäismäärää korkeampi nykyisen 0,6 prosenttiyksikön sijasta. Voimalaitosrakennuksen ja -rakennelman kiinteistöveroprosentin enimmäismäärää korotettaisiin 2,85 prosentista 3,10 prosenttiin. Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentin enimmäismäärää korotettaisiin 3,00 prosentista 4,00 prosenttiin, ja rakentamattoman rakennuspaikan määritelmää tarkennettaisiin muun muassa rakennuspaikkaa koskevien rakennuskieltojen osalta. Yleisen kiinteistöveroprosentin vaihteluväli korotettaisiin 0,80–1,55 prosentista 0,86–1,80 prosenttiin ja vakituisten asuinrakennusten veroprosentti 0,37–0,80 prosentista 0,39–0,90 prosenttiin. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Sitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2016 toimitettavassa kiinteistöverotuksessa, kuitenkin siten, että yleisen kiinteistöveroprosentin ja vakituisten asuinrakennusten veroprosentin vaihteluvälin muutosta sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2017 toimitettavassa verotuksessa.

● Hallituksen esitys (HE 27/2015 vp) eduskunnalle laiksi Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen metsäkeskuksen

metsätietojärjestelmästä annettua lakia. Lain mukaan tietojärjestelmän julkisia tietoja voidaan teknisen käyttöyhteyden avulla luovuttaa metsätalouteen liittyvää kaupallista tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten, jos maanomistaja on siihen antanut suostumuksen. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei suostumusta edellytetä, jos tiedot luovutettaisiin luoton myöntämistä tai valvontaa varten. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös luovutettujen tietojen käytöstä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 28/2015 vp) eduskunnalle laiksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta**

Lakiin (29/2000) tehtäisiin muutokset, jotka ovat tarpeen ammatti-pätevyyden tunnustamista koskevan direktiivin muutosten täytäntöön panemiseksi. Hakemusten liiteasiakirjoja koskevat muutokset hieman keventäisivät eläinlääkäreiden laillistamismenettelyä. Lakiin lisättäisiin säännökset hälytysmekanismista, jonka avulla jäsenvaltiot vaihtavat keskenään tietoja eläinlääkäreiden ammattitoimintaa koskevasta kielloista ja rajoituksista. Lakiin lisättäisiin myös säännökset eläinlääkäriammattin harjoittajia koskevien kantelujen käsittelystä. Tavoitteena olisi selkeyttää ja nopeuttaa kanteluprosesseja sekä turvata niiden henkilöiden oikeudet, joita asia koskee. Uhkasakon käyttöalaa Elintarviketurvallisuusviraston antamien määräysten tehosteena lisättäisiin, minkä lisäksi laista kumottaisiin painetun eläinlääkäriluettelon julkaisemista koskevat säännökset. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 29/2015 vp) eduskunnalle tuomioistuinmaksulaiksi sekä laeiksi hallinto-oikeuslain 12 a §:n ja riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 28 §:n muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi tuomioistuinmaksulaki. Ehdotuksella nostettaisiin oikeudenkäyntimaksujen tasoa kaikissa tuo-

mioistuimissa ja laajennettaisiin maksujen käyttöalaa. Ehdotettavat maksut vastaisivat keskimäärin asiaryhmittäin arvioituna 6–39 prosenttia asioiden käsittelyn omakustannusarvosta. Markkinaoikeuden käsittelemissä julkista hankintaa koskevissa asioissa esitetään otettavaksi käyttöön hankinnan arvon perusteella määräytyvä oikeudenkäyntimaksu, joka olisi enimmillään 6000 euroa. Maksut esitetään otettavaksi käyttöön nyt ensimmäistä kertaa esimerkiksi lähestymiskieltoasioissa, verotusta ja julkisia maksuja koskevissa valituksissa sekä ulkomaa-laislain mukaisissa asioissa, ei kuitenkaan kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa. Maksut otettaisiin käyttöön tietyiltä osin myös vakuutus-oikeudessa. Lain nojalla annettaisiin oikeusministeriön asetus eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista. Myös hakemusmaksujen tasoa korotettaisiin nykyisestä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 31/2015 vp) eduskunnalle vuoden 2016 tuloveroasteikkolaki sekä laeiksi eräiden muiden lakien muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi vuoden 2016 tuloveroasteikkolaki. Asteikon tuloarvoja korotettaisiin noin 1,2 prosentilla. Lisäksi asteikon ylimmän tuloluokan euronääräistä alarajaa ehdotetaan alennettavaksi 90000 eurosta 72300 euroon. Tuloverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työtulovähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin 1025 eurosta 1260 euroon, vähennyksen kertymäprosenttia korotettaisiin 8,6 prosentista 11,8 prosenttiin ja poistumaprosenttia 1,2 prosentista 1,46 prosenttiin. Kunnallisverotuksen perusvähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin 2970 eurosta 3020 euroon. Asuntovelan korkovähennyksen määrää alennettaisiin asteittain siten, että vuonna 2016 vähennyskelpoinen määrä olisi 55 prosenttia, 45 prosenttia vuonna 2017, 35 prosenttia vuonna 2018 ja 25 prosenttia vuonna 2019. Omaisuuden luovutuksesta syntynyt tappio olisi jatkossa vähennyskelpoinen myös muista pääomatu-loista. Myös luonnollisille henkilöille säädettäisiin oikeus vähentää

yliopistolle tai korkeakoululle tehty rahalahjoitus. Finpro ry:n muut-tuessa rekisteröidystä yhdistyksestä valtion omistamaksi osakeyhtiöksi tuloverolaisissa oleva maininta muutettaisiin Finpro Oy:ksi. Pääomatulon ylempää verokantaa ehdotetaan korotettavaksi 33 prosentista 34 prosenttiin. Muutettavaksi tulisivat tuloverolaki ja rajoi-tetusti verovelvollisen tulon verot-tamisesta annettu laki. Perintö- ja lahjaverolakia ehdotetaan muutet-tavaksi siten, että maksamatta ole-valle verolle suoritettavasta viive-koron vähimmäismäärästä luovut-taisiin. Ulkomailta tulevan palkan-saajan lähdeverosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain soveltamisaikaa jatkettai-siin vuosina 2016–2019 alkanee-seen työskentelyyn. Lait on tarkoi-tettu tulemaan voimaan 1.1.2016. Tuloverolain asuntovelan korko-vähennysoikeutta koskeva väliai-kainen säännös olisi voimassa vuoden 2018 loppuun.

● **Hallituksen esitys (HE 32/2015 vp) eduskunnalle laiksi vero-tuksen oikaisemisesta oma-aloitteisesti annettujen tietojen perusteella vuonna 2016**

Esityksessä ehdotetaan säädettä-väksi laki verotuksen oikaisemisesta oma-aloitteisesti annettujen tie-tojen perusteella vuonna 2016. Laki sisältäisi ns. tehokasta katumista verotuksessa koskevat säännökset. Kyseessä olisi määräaikainen laki, jonka mukaan luonnollinen henki-lö tai kotimainen kuolinpesä vältt-yisi veropetosta koskevilta rikos-oikeudellisilta seuraamuksilta il-moittaessaan oma-aloitteisesti vero-tuksesta puuttuneita tulovero-lain mukaan verotettavia tuloja tai perintö- ja lahjaverolain mukaan verotettavia varoja Verohallinnol-le. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016 ja olemaan voi-massa 31.12.2016 saakka.

● **Hallituksen esitys (HE 33/2015 vp) eduskunnalle autoverolain ja ajoneuvoverolain muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan muutetta-vaksi autoverolakia ja ajoneuvove-rolakia. Autoverolakia muutettaisiin siten, että pieni- ja keskipääs-töisten autojen autovero alennet-taisiin vaiheittain. Autovero aleni-

si auton ominaishiilidioksidipäästöstä riippuen vuoteen 2019 mennessä enimmillään 5,4 prosenttiyksikköä. Ajoneuvoverolakia muutettaisiin korottamalla ajoneuvoveron perusveroa kaikilta henkilö- ja pakettiautoilta 36,50 euroa vuodessa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan autoverolakiin tehtäväksi Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisun edellyttämät muutokset käytettyinä maahan tuotavien ajoneuvojen veron määräämisessä. Käytettyinä maahan tuotavien ajoneuvojen verotuksessa sovellettaisiin vertailuveroa, jolla varmistettaisiin, että tuontiautosta ei kanneta veroa enemmän kuin vastaavan Suomessa jo aikaisemmin rekisteröidyn ajoneuvon arvossa on jäljellä autoveroa. Laki autoverolain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2016 alusta. Veronalennukset toteutettaisiin asteittain neljässä vaiheessa vuosien 2016–2019 alusta. Käytettyinä maahantuotujen ajoneuvojen, joista on kannettu liikaa veroa, autoverotusta voitaisiin oikaista 1.1.2012 ehdotetun lain mukaiseksi. Myös laki ajoneuvoverolain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2016 alusta. Korotettua ajoneuvoveron perusveroa sovellettaisiin kuitenkin vasta 1.1.2017 ja sen jälkeisiltä päiviltä kannettavaan veroon.

● **Hallituksen esitys (HE 34/2015 vp) eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia, sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia, nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta annettua lakia sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta annettua lakia. Lämmitys-, voimalaitos- ja työkonepolttoaineiden hiilidioksidiveroa korotettaisiin siten, että kevyen ja raskaan polttoöljyn sekä kivihiiilen ja maakaasun hiilidioksidiveron laskentaperusteena oleva hiilidioksiditonin arvo nostettaisiin nykyisestä 44 eurosta 54 euroon, mikä merkitsi keskimäärin 14 prosentin suuruista korotusta kokonaisverotasoihin. Aikaisemmin säädet-

tyä, vuoden 2016 alusta voimaan tulevaa nestekaasun veroa korotettaisiin vastaavasti. Bioperäisten nestemäisten lämmityspolttoaineiden verotuksen rakenne säilyisi ennallaan. Turpeen verotukseen ei ehdoteta muutoksia. Mäntyöljyn veroa korotettaisiin saman verran kuin raskaan polttoöljyn. Biokaasu ja kiinteät biomassat säilyisivät edelleen verottomina. Sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia muutettaisiin myös siten, että kaivostoiminnassa ja louhinnassa kulutettu sähkö siirrettäisiin korkeammin verotetusta sähköveroluokasta I takaisin alennettuun teollisuuden sähköveroluokkaan II. Kaivostoiminta palautettaisiin myös energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautukseen piiriin. Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä lakitekniisiä muutoksia. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016. Kaivostoiminnan osalta lakimuutos on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2017 alusta.

● **Hallituksen esitys (HE 35/2015 vp) eduskunnalle jäteverolain 5 ja 6 §:n muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi jäteverolakia. Jäteveron tasoa korotettaisiin 55 eurosta 70 euroon tonnilta jätettä, joka toimitetaan kaatopaikalle. Verotuoton arvioidaan kasvavan vuositasolla noin viisi miljoonaa euroa. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että kaatopaikalle toimitettavan keräyspaperin siistauslietteen verottomuutta koskeva säännös kumottaisiin. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 36/2015 vp) eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta**

Savukkeiden, sikarien ja pikkusikarien, piippu- ja savuketupakan sekä savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan veroa korotettaisiin keskimäärin 24 prosenttia. Korotukset kohdistuisivat pääosin tupakkatuotteiden yksikköveroon. Korotukset toteutettaisiin kahden vuoden aikana neljässä vaiheessa siten, että ensimmäinen korotus tehtäisiin vuoden 2016 alusta, toinen heinäkuun 2016 alusta, kolmas vuoden 2017 alusta ja

neljäs korotus heinäkuun 2017 alusta. Korotukset olisivat senttimääräisesti yhtä suuria kaikissa vaiheissa. Korotuksen seurauksena arvioidaan savukkeiden hintojen nousevan keskimäärin 19,2 prosenttia (9,6 prosenttia vuonna 2016) ja savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan hintojen keskimäärin 20,6 prosenttia (10,3 prosenttia vuonna 2016). Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016. Sovellettava verotaulukko muuttuisi puolen vuoden välein.

● **Hallituksen esitys (HE 37/2015 vp) eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia. Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosenttia ehdotetaan korotettavaksi siten, että kuntien valtionosuusprosentti olisi 25,52 vuonna 2016 ja kuntien omarahoitusosuus olisi 74,48 prosenttia. Veroperustemuutoksista johtuvaa kunnallisverojen 262 miljoonan euron nettomääräistä vähennystä vastaavasti ehdotetaan lisättäväksi kunnan peruspalvelujen valtionosuutta 48,14 eurolla asukasta kohden. Vuosina 2016–2019 toteutetaan kunnan peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotusten jäädytys. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 39/2015 vp) eduskunnalle laiksi oikeustulkikirekisteristä**

Oikeustulkikirekisteristä annettavalla lailla pantaisiin täytäntöön oikeutta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi siltä osin kuin se koskee direktiivissä tarkoitettujen tarvittavan pätevyyden omaavien itsenäisten tulkkien rekisterin perustamista. Oikeustulkikirekisterin tarkoituksena olisi edistää sellaisten oikeustulkkiensa saatavuutta, joilla on riittävän laadukas tulkkaustaito. Oikeustulkikirekisteriin merkitsemiseksi tulkilta edellytettäisiin joko oikeustulkin erikoisammattitutkinnon suorittamista taikka soveltuvin korkeakoulututkinnon suorittamista ja

riittävän määrän oikeustulkkausopintojen suorittamista. Oikeustulkkiprosessien merkittävien edellytystenä olisi lisäksi, että tulkki antaa kirjallisen vakuutuksen, jossa hän sitoutuu tulkin työtä koskevien lakien ja ammattieettisten säännösten noudattamiseen. Oikeustulkkiprosessiin merkittävistä ja rekisterimerkinnän poistamisesta päättäisi Opetushallituksen yhteydessä toimiva oikeustulkkiprosessilautakunta, jonka Opetushallitus nimittäisi enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2016.

Hallituksen esitys (HE 40/2015 vp) eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia. Opintotuen myöntämisen edellytyksiä ulkomailla harjoitettaviin opintoihin muutettaisiin siten, että opiskelijalla olisi oikeus opintotukeen myös, jos hänellä olisi elinolosuhteisiin liittyvä kiinteä yhteys Suomeen. Hallitusohjelman mukaisesti esitetään, että opintorahan määrää ei enää tarkistettaisi kansaneläkeindeksin perusteella. Muualla kuin vanhempiensa luona asuvien toisen asteen 18 ja 19-vuotiaiden opiskelijoiden vanhempien tuloarvoja korotettaisiin noin 13 prosentilla tuen riittävyyden parantamiseksi sekä eri koulutusasteilla opiskelevien yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Lisäksi ehdotetaan selkeytettäväksi eräitä opintotukilain säännöksiä opintotuen toimeenpanon sujuvoittamiseksi. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan pääosin 1.8.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 41/2015 vp) eduskunnalle laeiksi maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain, maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain ja Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Maatalouden tukien toimeenpanosta annettua lakia muutettaisiin siten, että kasvinsuojeluaineiden täydentävien ehtojen noudattamisen valvontaan liittyvät ohjaus- ja valvontatehtävät siirrettäisiin Elin- ja elintarviketurvallisuusvirastolta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hoidettaviksi vuoden 2016 alusta. Lakia ehdotetaan muutettavaksi li-

säksi siten, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen myöntämiin tukien liittyviä tehtäviä voitaisiin keskittää jonkin keskuksen tai joidenkin keskuksen tehtäväksi. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset maitorekisteristä, jotka ovat tarpeen maidontuotannon perusteella myönnettävän tuen suunnittelua, hallinnointia, myöntämistä ja valvontaa varten. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi joitain tarpeelliseksi katsottuja vähäisiä muutoksia. Maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annettua lakia ehdotetaan täsmennettäväksi nuorille viljelijöille myönnettävän tuen osalta siten, että sitä voitaisiin myöntää enintään viiden vuoden ajan Euroopan unionin suorien tukien järjestelmässä myönnettävää nuoren viljelijän tukea vastaavasti. Lisäksi ehdotetaan luovuttavaksi mahdollisuudesta poiketa kotieläintalouden tukien myöntämisen edellytyksenä olevasta vähimmäispinta-alasta. Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annettua lakia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että suorina tukina maksettavassa tukimäärässä otettaisiin huomioon Euroopan unionin lainsäädännön rahoituskuria koskevat säännökset. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 43/2015 vp) eduskunnalle laiksi kaupunkiraideliikenteestä**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kaupunkiraideliikennettä koskeva laki. Kaupunkiraideliikenteellä tarkoitettaisiin esityksessä metro- ja raitioliikennettä. Kaupunkiraideliikenteestä ei ole toistaiseksi erillistä laintasoista sääntelyä. Kaupunkiraideliikenne on niin sanottuna kevytraideliikenteenä jätetty myös Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle. Esityksen tavoitteena on säätää kaupunkiraideliikenne viranomaisvalvonnan piiriin kuuluvaksi liikennemuodoksi. Metro- ja raitioliikenteen harjoittamisesta ja liikenteen harjoittamiseen käytettävän rataverkon hallinnasta olisi tehtävä ilmoitus Liikenteen turvallisuusvirastolle, joka vastaisi kaupunkiraideliikenteen turvallisuuden valvonnasta. Vastuu kaupunkiraideliikenteen turvallisuudesta olisi jatkossakin

toiminnanharjoittajalla, jolta edellytettäisiin toiminnan turvallisen harjoittamisen varmistamiseksi turvallisuusjohtamiseksi. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 44/2015 vp) eduskunnalle laiksi valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan valtion televisio- ja radiorahastosta annettua lakia muutettavaksi siten, että valtion talousarviosta valtion televisio- ja radiorahastolle Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseen suoritettavaan määrärahaan ei vuodelle 2016 tehtäisi indeksin mukaista vuotuista korotusta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016 ja olemaan voimassa 31.12.2016 saakka.

● **Hallituksen esitys (HE 45/2015 vp) eduskunnalle yhdistetystä patenttitoimioistuimesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä patenttilain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yhdistetystä patenttitoimioistuimesta tehdyn sopimuksen. Sopimukseen sitoutumisella päätetään Suomen mukanaolosta uudessa eurooppalaisessa patenttijärjestelmässä sekä siitä, että yhtenäisestä patenttisuojasta annettu asetus ja yhtenäisen patenttisuojan käännösjärjestelystä annettu asetus tulevat sovellettavaksi Suomessa. Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta. Lisäksi esitykseen sisältyy ehdotukset patenttilain, oikeudenkäymiskaaren, todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annetun lain, ulosottokaaren ja rikoslain muuttamisesta. Sopimus allekirjoitettiin 19.2.2013. Sopimuksen ja eurooppalaisen patenttijärjestelmämuutoksen voimaantulo edellyttää,

että kolmestoista sopimusjäsenvaltiota tallettaa ratifioimis- tai liitty-miskirjansa. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankoh-tana samaan aikaan kun sopimus tulee voimaan. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää sopi-muksen tiettyjen määräysten väli-aikaisesta soveltamisesta ennen sopimuksen kansainvälistä voi-maantuloa.

● **Hallituksen esitys (HE 46/2015 vp) eduskunnalle laeiksi kuluttajaturvallisuuslain sekä terveydenhuoltolain 21 §:n muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan kuluttajaturvallisuuslain muuttamista siten, että nykyinen kuntien kuluttajaturvallisuusvalvonta valtiollis-tettaisiin Turvallisuus- ja kemikaa-livirastoon (Tukes). Myös aluehal-lintovirastojen kuluttajaturvalli-suusvalvontaa koskeva ohjausteh-tävä poistettaisiin. Muutoksen myötä kuluttajaturvallisuusval-vonta ja sitä koskeva lainsäädäntö irrotettaisiin ympäristöterveyden-huollon kokonaisuudesta. Tämän vuoksi myös terveydenhuoltolakia olisi tarpeen vähäiseltä osin tarkis-taa. Lisäksi ehdotetaan poistetta-vaksi eräitä kuluttajapalveluita tarjoavien uusien toiminnanhar-joittajien velvollisuus tehdä toi-minnastaan ilmoitus valvontavi-ranomaiselle ennen toiminnan aloittamista. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 47/2015 vp) eduskunnalle laeiksi tilin-tarkastajan vuosimaksusta ja laadunvalvonnan maksuista sekä tilintarkastuslain 11 luvun 2 §:n muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan, että edus-kunta säätäisi lain tilintarkastajan vuosimaksusta ja laadunvalvon-nan maksuista, jossa säädetään tilintarkastajana toimivien luonnol-listen henkilöiden, tilintarkastus-yhteisöjen, JHTT-tilintarkastajien sekä JHTT-yhteisöjen vuosimak-suista sekä laadunvalvonnan pe-rusmaksusta. Kyseisessä laissa säädettäisiin myös yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä tar-kastavilta tilintarkastajilta tai tilin-tarkastusyhteisöiltä perittävästä laadunvarmistuksen valvonta-

maksusta. Muista tilintarkastaja-maksuista ehdotetaan säädettä-väksi tilintarkastuslain 11 luvun 2 §:ssä. Lait on tarkoitettu tule-maan voimaan 1.1.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 48/2015 vp) eduskunnalle laeiksi ter-veydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain, Sosiaali- ja terveystieteiden alan lupa- ja valvontavirastosta annetun lain sekä potilaan asemasta ja oikeuksista anne-tun lain muuttamisesta**

Esityksessä ehdotetaan muutetta-vaksi lakia terveydenhuollon jär-jestämisestä puolustusvoimissa siten, että Sosiaali- ja terveystieteiden ala- ja valvontavirasto ja aluehal-lintovirasto valvoisivat puolustusvoimien järjestämää ja tuottamaa terveydenhuoltoa. Esityksellä yh-denmukaistettaisiin puolustusvoi-mien terveydenhuollon valvonta ja siihen liittyvä ohjaus vastaa-maan muuta julkista terveyden-huoltoa. Lait on tarkoitettu tule-maan voimaan 1.1.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 49/2015 vp) eduskunnalle laiksi Vanki-terveydenhuollon yksiköstä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

Esityksellä siirretään vankien ter-veydenhuollon järjestämisvastuu oikeusministeriön hallinnonalalta Rikosseuraamuslaitokselta sosiaa-li- ja terveystieteiden ministeriön hallinnon-alalle. Esityksen mukaan vankiter-veydenhuollosta vastaisi perustet-tava Vankiterveydenhuollon yksikkö, joka toimisi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisuudessa. Vankiterveydenhuollon or-ganisaatiovalvonta ehdotetaan säädettäväksi Sosiaali- ja terveystieteiden alan lupa- ja valvontaviraston ja aluehallintoviraston tehtäväksi samalla tavoin kuin muussa julkises-sa terveydenhuollossa. Lait on tar-koitettu tulemaan voimaan 1.1.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 51/2015 vp) eduskunnalle laiksi vuo-rotteluvapaalain muuttami-sesta**

Esityksessä ehdotetaan muutetta-vaksi vuorotteluvapaalain siten, että vuorotteluvapaan työhistoria-

edellytys korotettaisiin 20 vuoteen, vapaan enimmäiskesto lyhennet-täisiin 180 kalenteripäivään ja pit-kän työuran tehneiden korkeampi vuorottelukorvaus poistettaisiin siten, että vuorottelukorvauksen taso olisi 70 prosenttia työttömyys-päivärahaa kaikilla vuorotteli-joilla. Esityksen tavoitteena on to-teuttaa hallitusohjelman edellyttä-mä 50 miljoonan euron vuosittai-nen säästö vuorotteluvapaajärjes-telmän aiheuttamista menoista. Laki on tarkoitettu tulemaan voi-maan 1.1.2016.

● **Hallituksen esitys (HE 52/2015 vp) eduskunnalle laiksi soti-lasvammalain 6 e §:n muutta-misesta**

Esityksessä ehdotetaan muutetta-vaksi sotilasvammalain siten, että kunnan järjestämistä kotipalve-luista ja muista kotona asumista helpottavista sosiaalipalveluista aiheutuvat kustannukset voitaisiin korvata niille Ruotsissa vakituises-ti asuville Suomen sotien 1939–1945 johdosta vahingoittuneille ja sairastuneille, joiden sotilasvam-malain mukainen työkyvyttö-myysaste on nykyisen vähintään 20 prosentin sijasta vähintään 15 prosenttia. Lisäksi edellä maini-tuille henkilöille voitaisiin korvata yhdestä päivittäisestä ateriasta ai-heutuvat kohtuulliset kustannuk-set. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016.

➔ **VALTIONEUVOSTON ASETUKSET**

● **Valtioneuvoston asetus kulut-tajien kannalta sopimatto-masta menettelystä markki-noinnissa ja asiakassuhteissa annetun valtioneuvoston ase-tuksen 1 §:n muuttamisesta (1126/2015)**

Asetus tuli voimaan 1.10.2015.

Asetuksen pyramidimyyntijärjes-telmiä koskevaa säännöstä täs-mennetään sen varmistamiseksi, että säännöksellä pannaan asian-mukaisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktii-vin 2005/29/EY I liitteen 14 kohta. Komissio on 27.3.2015 lähettä-mään täydentävässä virallisessa il-

moituksessa katsonut, että voimassa olevan säännöksen sanamuoto ei ole riittävän täsmällinen.

● **Valtioneuvoston asetus laivaväen ruokahuollosta aluksella annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (1130/2015)**

Asetus tuli voimaan 1.10.2015.

Asetuksella muutetaan ruoan laatua ja tarjottavia aterioita koskevaa säännöstä siten, että mahdollistetaan toisin sopiminen kotimaan liikenteessä olevien alusten osalta koskien laivaväelle tarjottavien aterioiden toteuttamistapoja. Lisäksi muutetaan ruokapäiväkirjaan merkittäviä tietoja koskevaa säännöstä siten, että joitakin tietoja ei enää tarvitse merkitä ruokapäiväkirjaan joko syystä että tietojen merkitseminen on epätarkoituksenmukaista tai koska samat tiedot löytyvät toisaalta.

● **Valtioneuvoston asetus räjähteiden valmistuksen, käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 41 §:n kumoamisesta ja valtioneuvoston asetus räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 57 §:n muuttamisesta (1135 ja 1136/2015)**

Asetukset tulivat voimaan 18.9.2015.

Asetuksella kumotaan räjähteiden valmistuksen, käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 41 §, joka koskee säilytystilan kaapille asetettuja uusia vaatimuksia palonsuojauksesta ja merkinnoista. Asetuksella pyritään palauttamaan aiemmassa räjähdeseutuksessa vastaava sääntely koskien ampuma-aseiden patruunoiden ja niiden sytytysnallien sekä ruudin säilytystä asuinhuoneistossa sekä toisaalta räjähteiden säilytystä muussa tilassa. Lisäksi muutetaan räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 57 §:ää siten, että säännös kattaa myös patruunoiden sytytysnallit.

● **Valtioneuvoston asetus valvotusta koevapaudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 ja 11 §:n muuttamisesta (1138/2015)**

Asetus tuli voimaan 1.10.2015.

Asetuksen 2 §:n 3 momentissa ja 11 §:ssä olevia käsitteitä muutetaan siten, että ne ovat yhteneväiset valvotusta koevapaudesta annetun lain ja vankeuslain käsitteiden kanssa. Asetuksen 11 §:stä poistetaan tarpeettomana viittaus ehdonalaiseen vapauteen pääsemisen ajankohdasta. Lisäksi säännöksen ruotsinkieliseen versioon tehdään vähäinen kielellinen tarkistus.

● **Valtioneuvoston asetus tuomareiden nimittämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, valtioneuvoston asetus valtion virkamiesasetuksen 18 §:n muuttamisesta, valtioneuvoston asetus hovioikeusasetuksen muuttamisesta, valtioneuvoston asetus vakuutusoiden asetuksen muuttamisesta ja valtioneuvoston asetus työtuomioistuimesta annetun asetuksen muuttamisesta (1240-1244/2015)**

Asetukset tulivat voimaan 1.10.2015.

Lokakuun 2015 alusta voimaan tulevan uudistuksen (lait 565-575/2015) johdosta myös muissa kaksikielisissä tuomioistuimissa kuin käräjäoikeuksissa voi olla kielituomarin virkoja. Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, kuinka monta kielituomarin virkaa kussakin kaksikielisessä tuomioistuimessa on. Tuomareiden nimittämisestä annettuun valtioneuvoston asetukseen otetaan asiaa koskeva säännös. Lokakuun 2015 alusta voimaan tulevalle lainsäädännöllä muutetaan tuomareiden ja tuomioistuinten esittelijöiden sidonnaisuuksia ja sivutoimia koskevaa sääntelyä. Lisäksi hovioikeuden ja vakuutusoiden välijohdon tehtävät muutetaan määräaikaisiksi ja työtuomioistuimen päätösvalta keskitetään hallinto- ja talousasioissa työtuomioistuimen presidentille. Muutokset edellyttävät

tarkistuksia asianomaisia tuomioistuimia koskeviin asetuksiin, tuomareiden nimittämisestä annettuun asetukseen sekä valtion virkamiesasetukseen.

➔ **MIETINNÖT YM.**

● **Oikeusministeriön perinnönjaon oikaisua pohtinut työryhmä julkaisi 1.9.2015 mietintönsä perintökaaren oikaisusta ja omaisuuden palautusvelvollisuudesta.**

Mietinnössä ehdotetaan perintökaareen lisättäväksi uusi perinnönjaon oikaisua ja omaisuuden palautusvelvollisuutta koskeva luku. Säännöksiä sovellettaisiin tilanteissa, joissa lapsen ja vanhemman suhde vahvistetaan vasta perinnönjaon jälkeen tai perillinen on siivutettu aiemmin toimitetussa perinnönjaossa. Lisäksi ehdotetaan vähäisiä seurannaismuutoksia isyyslakiin, oikeudenkäymiskääräen ja kuolleeksi julistamisesta annettuun lakiin. Mietintö on osoitteessa <http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/1441089166594.html>.

➔ **KORKEIN OIKEUS**

KKO:2015:60

**Velkomus
Korko - Viivästyskorko
Kuluttajansuoja
Oikeudenkäyntimenettely - Selvästi perusteeton vaatimus
Euroopan unionin oikeus**

Velkoja oli kanteella vaatinut, että kuluttaja velvoitetaan maksamaan kulutusluoton pääoman ohella 118,80 prosentin suuruista viivästyskorkoa. Viivästyskorkovaatimus perustui korkolain 4 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan viivästyskorkoa oli määräajan suoritettava luottoaikaisen koron suuruisena. Vastaaja ei vastannut kanteeseen. Käräjäoikeus hylkäsi selvästi perusteettomana viivästyskorkovaatimuksen siltä osin kuin se ylitti korkolain 4 §:n 1 momentissa säädetyn lakisääteisen viivästyskoron määrän.

Unionin oikeuden perusteella Korkein oikeus katsoi, että tuomioistuimilla oli velvollisuus viran

puolesta tutkia, perustuiko vaatimus sopimusehdodirektiivissä tarkoitettuun kohtuuttomaan vakioehtoon kuluttajasopimuksessa.

Korkein oikeus katsoi, että viivästyskorko ei tässä tapauksessa perustunut sopimusehtoon vaan se oli korkolain 4 §:n 2 momentin mukaisella tavalla seurausta sovittusta luottokorosta. Korkein oikeus katsoi ratkaisusta tarkemmin ilmenevillä perusteilla, ettei luottokorkoa koskevia vakioehtoja ollut laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi ja että ne olivat kuluttajan kannalta kohtuuttomia. Kohtuuttomat ehdot eivät sitoneet kuluttajaa. Tämän johdosta vaatimus viivästyskorkosta oli selvästi perusteton. (Ään.)

OK 5 luku 13 §

KorkoL 4 §

KSL 4 luku 1 §

KSL 4 luku 2 §

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annettu direktiivi 93/13/ETY 4 art 2 kohta ja 6 art 1 kohta

KKO:2015:61

Ylimääräinen muutoksenhaku - Kiinteistötoimituksen purkamisen

Kiinteistönmuodostamislaki - Kiinteistönmääritys - Rajankäynti - Lohkominen Asianosainen Oikeusvoima

Lohkomistoimituksen yhteydessä oli suoritettu rajankäynti osakunnan järven rannalla sijainneesta vesijätöalueesta myymän määräalan ja kiinteistön X välillä, ja määräala oli siirretty mainittuun kiinteistöön. Saman järven rannalla kiinteistön Y omistanut R valitti toimituksesta maaoikeuteen, joka tutki hänen valituksensa ja hylkäsi sen.

Kysymys siitä, onko R ollut toimituksen asianosainen ja onko hänellä oikeus vaatia maaoikeuden tuomion purkamista.

KML 17 § 1 mom

KKO:2015:62

Kiskonta - Törkeä kiskonta

G ja N olivat viettäneet yhdessä muutaman päivän, minä aikana G oli käyttänyt hyväkseen N:n humalatilaa ja saanut tämän antamaan vastikkeetta G:lle tavaroita ja

palveluja sekä rahaa. Kun kysymys oli lahjoista, joilla ei ollut yhteyttä muihinkaan sopimukseen tai oikeustoimiin, G:n menettely ei täyttänyt rikoslain 36 luvun 6 §:ssä säädetyn kiskonnann tunnusmerkistöä. Syyte törkeästä kiskonnasta hylättiin.

RL 36 luku 6 § 1 mom

KKO:2015:63

Yrityssaneeraus - Saneerausmenettelyn alkamisen oikeusvaikutukset

Korko - Viivästyskorko Konkurssi

Yhtiön yrityssaneerausmenettely oli lakannut ilman, että saneerausohjelmaa oli vahvistettu. Yhtiö oli sen jälkeen asetettu konkurssiin. Velkojalla ei ollut oikeutta valvoa yhtiön konkurssissa saatavilleen viivästyskorkoa ajalta, jolloin yhtiö oli ollut saneerausmenettelyssä. (Ään.)

YSL 15 § 1 mom

YSL 15 § 2 mom

YSL 28 § 2 mom

KKO:2015:64

Työsopimus - Määräaikainen työsopimus - Pysyvä työvoiman tarve

J oli työskennellyt 18.8.2005–19.9.2010 ensin Kuusankosken ja sitten yhdistyneen uuden Kouvolan kaupungin palveluksessa lähes yhtäjaksoisesti yhteensä 22 määräaikaisessa työsuhteessa ruokapalvelutyöntekijänä samassa toimipisteessä. Ensimmäistä, työllistämistuella tehtyä työjaksoa ja kahta viimeistä, kuntaliitokseen liittyneen toimintatapatarkastuksen keskeneräisyydellä perusteltua määräaikaista työsopimusta lukuun ottamatta kaikkien määräaikaisten työsopimusten perusteeksi oli ilmoitettu nimetyn henkilön sijaisuus.

Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla katsottiin, ettei Kouvolan kaupungilla ollut työsopimuslain 1 luvun 3 §:n 2 momentissa (55/2001) tarkoitettua perusteltua syytä solmia työsopimuksia J:n kanssa määräaikaaisina.

TSL 1 luku 3 § 2 mom (55/2001)

KKO:2015:65

Työsopimus - Määräaikainen työsopimus - Pysyvä työvoiman tarve

M oli työskennellyt 1.6.1995–8.1.2012 kuntayhtymän palveluksessa lähes yhtäjaksoisesti 64 määräaikaisessa työsuhteessa ravintotyöntekijänä. Määräaikaisten työsopimusten perusteeksi oli ilmoitettu sijaisuus. Työnantaja oli vuonna 1999 asettanut tehtävän hoitamiseen muodolliset pätevyysedellytykset, joita M ei ollut täyttänyt. M ei ollut työnantajan kehotuksista huolimatta suorittanut loppuun työnantajan tarjoamaa oppisopimuskoulutusta, jonka kautta hän olisi saanut tehtävään muodollisen pätevyyden.

Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla katsottiin, ettei kuntayhtymällä ollut työsopimuslaissa tarkoitettua perusteltua syytä solmia työsopimuksia M:n kanssa määräaikaaisina.

TSL (320/1970) 2 § 2 mom (125/1984)

TSL (320/1970) 2 § 2 mom (56/1997)

TSL 1 luku 3 § 2 mom (55/2001)

TSL 1 luku 3 § 2 mom (1224/2010)

TSL 1 luku 3 § 3 mom (1224/2010)

➔ KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2015:130

Ulkomaalaisasia - Kansainvälinen suojelu - Vastuunmäärittämisasetus - Soveltamisala - Kansalaisuusvaltio - Turvapaikkaperuste - Tutkimisvelvollisuus

Kolmannen valtion kansalainen, jolla oli voimassa oleva oleskelupa Italiassa, haki Suomesta kansainvälistä suojelua suhteessa Italiaan.

Kysymys ei ollut vastuunmäärittämisasetuksessa tarkoitettua turvapaikkahakemuksesta. Turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio ei näin ollen määräytynyt mainitun asetuksen mukaisesti eikä hakemusta voitu jättää Suomessa tutkimatta ulkomaalaislain 103 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla. Kun lisäksi otettiin huomioon, että turvapaikkape-

rusteeksi oli esitetty Italiassa koetut oikeudenloukkaukset, hake-
mista ei voitu jättää tutkimatta sil-
lä perusteella, että se olisi voitu kä-
sitellä Italiassa. Hakemus tuli edel-
lä lausuttu huomioon ottaen tutkia
Suomessa.

Hakemuksen tutkimista ei estä-
nyt se seikka, että asiassa ei ollut
esitetty perusteita kansainvälisen
suojelun saamiseen suhteessa kan-
salaisuusvaltioon eikä asiassa
myöskään ilmennyt, etteikö turva-
paikanhakija voisi turvautua kan-
salaisuusvaltion suojeluun. Mai-
nittu seikka tuli ottaa huomioon
arvioitaessa sitä, oliko Suomen
valtiolla velvollisuutta antaa tur-
vapaikanhakijalle kansainvälistä
suojelua ja voidaanko hänet pal-
lauttaa kansalaisuusvaltioon. Sii-
nä tapauksessa, että hänelle ei
myönnetä oleskelulupaa Suo-
messä.

Ulkomaalaislaki 87 § 1 momentti ja
103 § (301/2004) 1 momentti
Euroopan unionin neuvoston ase-
tus (EY) N:o 343/2003 niiden pe-
rusteiden ja menettelyjen vahvista-
misesta, joiden mukaisesti määrite-
tään kolmannen maan kansalaisen
johonkin jäsenvaltioon jättämän
turvapaikkahakemuksen käsitte-
lystä vastuussa oleva jäsenvaltio
(vastuunmäärittämisasetus, ns.
Dublin II)
Ks. KHO:2012:18.

KHO:2015:131

Vammaispalvelu – Kuljetuspal- velu – Saattaja – Saattajan oma kuljetuspalveluasiakkuus – Yhdenvertaisuus

Kuljetuspalveluasiakkaan saatta-
jana toimivalta henkilöltä, jolle oli
myönnetty vammaispalvelulain
mukainen kuljetuspalvelu, oli
edellytetty myös oman kuljetus-
palvelumatkan käyttämistä ja
omavastuusuuden maksamista
samalta matkalta, vaikka saattajat
muutoin voivat matkustaa mak-
sutta. Tällaiseen eriarvoiseen koh-
teluun ei ollut perusteita. Korkein
hallinto-oikeus katsoi, että vaikea-
vammaisen henkilön oli voitava
matkustaa taksissa saattajana
maksutta kuten muidenkin saat-
tajien.

Laki vammaisuuden perusteella
järjestettävistä palveluista ja tuki-
toimista 8 § 2 momentti
Asetus vammaisuuden perusteella

järjestettävistä palveluista ja tuki-
toimista 4 § 1 ja 3 momentti ja 6 §
Hallintolaki 6 §

KHO:2015:132

Yhdistys – Purkautuminen – Vir- heellinen purkautumisilmoitus – Purkautumisilmoituksen tarkas- taminen – Rekisterimerkintä – Väärän yhdistyksen poistaminen rekisteristä – Puutteellinen sel- vittäminen – Hallintopäätös – Rekisteripäätöksen korjaami- nen – Purku

Patentti- ja rekisterihallitus oli
merkinnyt yhdistyksen saamansa
ilmoituksen mukaisesti purkautu-
neeksi. Kun sittemmin ilmeni, että
ilmoitus oli tehty yhdistykseen
nähdessä ulkopuolisen henkilön toi-
mesta ja se oli koskenut eri yhdis-
tystä kuin ilmoittaja oli tarkoitta-
nut, rekisterimerkintä oli selvästi
virheellinen. Patentti- ja rekisteri-
hallituksen olisi tullut korjata pää-
töksensä hallintolain asiavirheen
korjaamista koskevien säännösten
nojalla. Koska näin ei ollut tapah-
tunut, korkein hallinto-oikeus pur-
ki rekisterimerkintää koskevan
päätöksen ja palautti asian Patentti-
ja rekisterihallitukselle virheelli-
sen rekisterimerkinnän poistami-
seksi ja ilmoittajan tarkoittaman
yhdistyksen merkitsemiseksi pur-
kautuneeksi.

Yhdistyslaki 48 §, 49 § 1 ja 2 mom,
53 ja 54 §
Hallintolaki 1 §, 2 § 2 mom., 50 § ja
52 § 1 ja 2 mom
Hallintolainkäyttölaki 63 § 1 ja 2
mom ja 67 § 2 mom

KHO:2015:133

Asiakirjajulkisuus – Yleisöjulki- suus – Kunnan työntekijän valinta – Tieto suostumuksesta työsuhteeseen – Headhunting – Salassapitolupauksen merkitys

Kaupungin talous- ja suunnittelu-
keskuksen rahotusjohtaja oli hy-
lässyt toimittajan pyynnön saada
tieto asiakirjoista, joista ilmenivät
pääkaupunkiseudun eräiden kun-
tien ja HUS-kuntayhtymän yhtei-
sen potilas- ja asiakastietojärjestel-
mähankkeen (Apotti-hanke) han-
kejohtajan määräaikaiseen työsu-
hteeseen hakeneen henkilön nimi
sekä tiedot tämän koulutuksesta ja
viimeisimmästä työpaikasta. Hal-

linto-oikeus oli kumonnut kau-
punginhallituksen päätöksen.

Henkilö oli tullut harkittavaksi
hankejohtajan tehtävään kaupun-
gin käyttämän henkilöstökonsul-
tin toteuttaman niin sanotun head-
hunting-menettelyn kautta. Hen-
kilö oli antanut suostumuksensa
siihen, että häntä voidaan harkita
kyseiseen tehtävään. Henkilöstö-
konsultti oli ilmoittanut henkilölle,
että tämän tiedot eivät tule julki-
siksi, mikäli tämä ei tule valituksi
tehtävään. Henkilö ei tullut vali-
tuksi hankejohtajan määräaikai-
seen työsuhteeseen.

Asiakirjat, jotka oli toimitettu
kaupungille työntekijän valinta-
prosessiin liittyen, olivat julkisuus-
lain 5 §:ssä tarkoitettuja viran-
omaisen asiakirjoja. Niihin sisälty-
vien tietojen julkisuudesta säädet-
tiin julkisuuslaissa. Asiakirjojen ja
tietojen julkisuuden kannalta ei ol-
lut merkitystä sillä seikalla, oliko
kaupunki käyttänyt asiaan liitty-
vissä toimissaan julkista valtaa. Vi-
ranomaisen asiakirjat olivat julki-
sia, jollei laissa toisin säädetty. Tie-
topyyntö voitiin siten hylätä vain,
jos pyydetty tieto oli laissa säädet-
ty salassa pidettäväksi. Se seikka,
että henkilölle oli menettelyn aika-
na annettu virheellistä tietoa asia-
kirjojen ja tietojen salassapidosta,
ei vaikuttanut lain soveltamiseen
tai tulkintaan.

Tiedot hakijan nimestä, koulu-
tuksesta ja viimeisimmästä työpai-
kasta eivät olleet salassa pidettäviä.

Julkisuuslaki 5 § ja 24 § 1 momentin
20 kohta
Ks. KHO 2013:188

KHO:2015:136

Ulkomaalaisasia – Oleskelulupa – Perheside – Poissulkemislau- seke – Toissijainen suojelu – Törkeä rikos – Törkeä pahoinpi- tely – Ehdollinen vankeusran- gaistus – Alaikäinen lapsi – Afganistan

Maahanmuuttovirasto oli katso-
nut, että Afganistanin kansalainen
A sinänsä olisi kotimaansa yleisen
turvallisuustilanteen perusteella
ulkomaalaislain 88 §:n 1 momen-
tissa tarkoitettulla tavalla toissijai-
sen suojelun tarpeessa. Se oli kui-
tenkin jättänyt oleskeluluvan tällä
perusteella myöntämättä ulko-
maalaislain 88 §:n 2 momentin
2 kohdan nojalla A:n tultua tuomi-
tuksi lapsensa törkeästä pahoinpi-

telystä yhden vuoden ja kuuden kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Sen sijaan Maahanmuuttovirasto oli myöntänyt A:lle tilapäisen (B) oleskeluluvan ulkomaalaislain 89 §:n nojalla, sillä A:ta ei voitu poistaa maasta häntä kotimaassaan uhkaavan kuolemanrangaistuksen, kidutuksen, vainon tai muun ihmisarvoa loukkaavan kohtelun vuoksi.

Hallinto-oikeus kumosi Maahanmuuttoviraston päätöksen katsoen, että vaikka A oli Suomessa ollessaan syyllistynyt rikokseen, hänen ei voitu katsoa tehneen ulkomaalaislain 88 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tekoa eikä hänen siten kuulunut poissulkemislausekkeen piiriin.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että arvioitaessa teon törkeyttä ulkomaalaislain 88 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan oli otettava huomioon teon laatu ja muut olosuhteet. Rangaistuksen mittaamiseen tai vankeusrangaistuksen ehdollisuuteen liittyville harkintaperusteille ei sitä vastoin voitu sellaisenaan antaa arvioinnissa merkitystä.

Rikos, johon A oli syyllistynyt, oli kohdistunut puolustuskyvyttö- mään viiden kuukauden ikäiseen sylilapseen. Todistajana käräjäoikeudessa kuultu lääkäri oli kertonut, että lapsella todettujen vammojen perusteella tätä oli ravisteltu useasti, ja tälle oli teosta aiheutunut huomattavaa päänsärkyä sekä kipua ja itkuisuutta sekä pitkäkestoisia ja vakavia vammoja, joiden paraneminen oli kestänyt kuukausia.

A oli tekoa tehdessään suhtautunut piittaamattomasti lapsensa terveyteen. Tällaista tekoa oli pidettävä sen vaarallisuus huomioon ottaen ulkomaalaislain 88 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna törkeänä rikoksena. Näissä olosuhteissa Maahanmuuttovirasto oli ulkomaalaislain 88 §:n 2 momentin 2 kohdan poissulkemislausekkeen nojalla voinut olla myöntämättä A:lle oleskeluluvan toissijaisen suojelun perusteella. Hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja Maahanmuuttoviraston päätös saatettiin voimaan.

Ulkomaalaislaki 88 § 2 momentti
Direktiivi 2004/83/EY 19 artikla 2 ja 3 a kohta sekä 17 artikla 1 kohta
Ks. myös KHO 2014:35.

KHO:2015:137

Ulkomaalaisasia – Oleskelulupa – Perheside – Avioliitto – Avioero – Uusi avioliitto – Oleskelulupahakemus – Karkottaminen – Maahantulosäännösten kiertäminen – Kokonaisharkinta

Maahanmuuttovirasto oli hylännyt Gambian kansalainen A:n perhesiteen perusteella tekemän oleskelulupahakemuksen sekä päättänyt karkottaa hänet kotimaahansa ja määrätä hänet kahden vuoden maahantulokieltoon, koska se katsoi hänen solmineen avioliiton Suomen kansalainen C:n kanssa maahantulosäännösten kiertämistarkoituksessa. Hallinto-oikeus kumosi Maahanmuuttoviraston päätöksen maahantulokiellon osalta, mutta muilta osin hylkäsi A:n valituksen. Hallinto-oikeus katsoi, että A:n valituksen vireillä ollessa solmimaa avioliittoa Suomen kansalainen D:n kanssa ja tämän raskautta ei voitu katsoa sellaisenaan lisäselvityksenä, jonka vuoksi oleskeluluvan myöntämistä koskevat edellytykset voitaisiin tutkia tämän valituksen yhteydessä.

A:n ja D:n avioliiton solmimiseen liittyviä seikkoja ei ollut asian käsittelyn aikana tutkittu. Koska asiassa tehdyt selvitykset olivat koskeneet A:n avioliittoa C:n kanssa, kyse oli ollut eri asiasta ja eri oleskelulupaperusteesta siitä huolimatta, että perusteen nimike eli perheside oli sama. Tähän nähden asiassa ratkaiseva merkitys oli sen kysymyksen arvioimisella, oliko päätös A:n karkottamisesta kumottava tässä uudessa tilanteessa.

Maasta poistamisesta suoritettava kokonaisharkintaa koskevan ulkomaalaislain 146 §:n sanamuoto on velvoittava. Mainitun lainkohdan mukaan karkottamista koskevassa kokonaisharkinnassa on otettava huomioon päätöksen perusteena olevat seikat sekä asiaan muutoin vaikuttavat seikat ja olot kokonaisuudessaan. Harkinnassa on erityisesti kiinnitettävä huomiota lapsen etuun ja perhe-elämän suojaan.

Lainkohdassa tarkoitettu kokonaisharkinta sisältää kuitenkin myös muita seikkoja kuin perhesiteen ja lapsen edun. Asiassa oli otettava huomioon myös se seikka, että A oli saanut ensimmäisen oleskelulupansa Suomeen lyhytikäiseksi jääneen avioliiton perusteella

B:n kanssa ja tämän jälkeen tuloksetta kahdesti hakenut työntekijän oleskelulupaa sekä pian poliisin tekemän karkottamisesityksen jälkeen avioitunut C:n kanssa ja hakenut tämän avioliiton perusteella oleskelulupaa. Näissä olosuhteissa Maahanmuuttovirasto oli voinut määrätä A:n karkotettavaksi ulkomaalaislain 149 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella, koska tämä oleskeli maassa ilman vaadittavaa oleskelulupaa.

Ulkomaalaislaki 50 § 1 momentti, 54 § 7 momentti, 66 a §, 36 § 2 momentti, 149 § 1 momentti 1 kohta, 146 §
Euroopan ihmisoikeussopimus 8 artikla
Ks. myös KHO 2014:24

KHO:2015:139

Viivästymishyvitys – Hallintotuomioistuin – Voimaantulo

Yhtiö oli hallinto-oikeuteen 25.6.2012 saapuneella valituskirjelmällään hakenut muutosta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen antamaan päätökseen. Hallinto-oikeus oli antanut asiassa päätöksensä 27.6.2014. Yhtiö oli esittänyt vaatimuksen oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä asian käsittelyyn hallinto-oikeudessa kuluneen ajan vuoksi 17.4.2015 korkeimmalle hallinto-oikeudelle, jossa oli vireillä yhtiön valitus hallinto-oikeuden päätöksestä.

Oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annettu laki (hyvityslaki) oli tullut sovellettavaksi hallintotuomioistuimissa käsiteltävissä asioissa hyvityslain muuttamisesta annetulla lailla. Lainmuutoksen voimaantulosäännöksen mukaan laki oli tullut voimaan 1.6.2013. Lisäksi voimaantulosäännöksessä todettiin, että mainitun lain voimaan tullessa tuomioistuimissa tai lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettussa lautakunnassa vireillä olevassa asiassa sovellettiin mainitun lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Hyvityslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen sanamuoto poikkesi 1.1.2010 voimaan tulleen hyvityslain (vuoden 2010 hyvityslaki) voimaantulosäännöksestä, jonka mukaan laissa tarkoitettu hyvitys voidaan määrätä maksettavaksi myös asiassa, joka oli vireillä lain tullessa

voimaan. Vuoden 2010 hyvityslaki ei ollut koskenut hallintotuomioistuimia. Asissa sovellettavana olleen lainmuutoksen esitöistä ei ilmennyt, miksi voimaantulosäännös poikkesi sanamuodoltaan vuoden 2010 hyvityslain voimaantulosäännöksestä. Myös hyvityslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen viittaus aikaisempiin säännöksiin jäi hallintotuomioistuinten osalta epäselväksi. Korkein hallinto-oikeus myös totesi, että hallintotuomioistuinten osalta ei ollut aikaisemmin ollut voimassa vastaavia hyvitystä koskevia säännöksiä.

Hyvityslain tarkoituksena oli taata tehokas kansallinen oikeussuojakeino oikeudenkäynnin keston muodostuessa sellaiseksi, että sitä voitiin pitää Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan vastaisena oikeudenkäynnin viivästymisenä. Tällöin valtio voitaisiin tuomita korvaamaan viivästymisestä aiheutunut ihmisoikeusloukkaus. Lähtökohtana ei siten voinut olla, että hyvityslain muutoksen voimaantulo lykkääntyisi hallintolainkäytössä esimerkiksi valtiontaloudellisista syistä, vaan voimaantulosäännöstä oli tulkittava ihmisoikeusmyönteisellä tavalla niin, että oikeudenkäynnin osapuolille oli myös annettava mahdollisuus samaan oikeussuojaan mahdollisimman nopeasti kansallisessa muutoksenhaussa kuin mikä olisi mahdollista ihmisoikeustuomioistuimissa.

Edellä lausuttu huomioon ottaen korkein hallinto-oikeus tutki yhtien vaatimuksen, joka koski oikeudenkäynnin viivästykseen hyvittämistä asian käsittelyyn hallinto-oikeudessa kuluneen ajan vuoksi.

Laki oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain muuttamisesta (81/2013), voimaantulosäännös

KHO:2015:140

Etuosto – Etuosto-oikeuden käyttämisen määräaika – Kauppakirjan korjaaminen – Lainhuudon myöntäminen – Lainhuudon merkitys etuosto-oikeuden käyttämisen määräjän kannalta

Määräalan pinta-alaksi oli 2.12.2011 allekirjoitetussa kauppa-kirjassa merkitty 5790 neliömetriä. Kaupunginhallitus oli 27.2.2012

päättänyt, että se ei käytä etuosto-oikeuttaan mainitussa kiinteistö-kaupassa.

Kauppakirjaa oli 29.5.2013 korjattu siten, että määräalan pinta-alaksi oli merkitty 57 900 neliömetriä. Kaupanvahvistaja oli toimittanut kunnalle uuden, korjattua kauppakirjaa koskevan kiinteistönluovutusilmoituksen, jossa määräalan pinta-ala oli korjatun kauppakirjan merkinnän mukainen. Määräalan ostaja oli saanut lainhuudon määräalaa 5.6.2013, ja saannoksi siinä oli merkitty kauppakirjan korjaus 29.5.2013.

Etuostolaissa ei ole säädetty, että lainhuudon myöntäminen estäisi kuntaa käyttämästä etuosto-oikeuttaan tilanteessa, jossa etuostolain 9 §:n 1 momentin mukainen luovutuskirjan oikeaksi todistamisesta luettava etuosto-oikeuden käyttämistä koskeva määräaika ei vielä ole päättynyt. Kiinteistön kauppakirjassa olevien kaupan kohdetta koskevien tietojen oikaiseminen merkitsee, että kunnan etuoston käyttämiseen varattu määräaika alkaa vasta korjatun kauppakirjan oikeaksi todistamisesta. Edellytyksenä on kuitenkin, että oikaistuilla tiedoilla on olennaista merkitystä etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa harkinnassa.

Määräalan pinta-alatietoa koskevan kauppakirjan korjauksen oli katsottava olevan kunnan etuosto-oikeuden käyttämisen harkinnan kannalta niin olennainen, että etuosto-oikeuden käyttämiseen varattu etuostolain 9 §:n 1 momentin mukainen kolmen kuukauden määräaika oli alkanut kulua vasta siitä lukien, kun kaupanvahvistaja vahvisti korjauksen eli 29.5.2013 alkaen. Kun myöskään lainhuudon myöntämisellä ei ollut merkitystä arvioitaessa sitä, oliko etuosto-oikeutta käytetty määräajassa, kaupunginhallitus oli 12.8.2013 voinut tehdä päätöksen etuosto-oikeuden käyttämisestä.

Etuostolaki 9 § 1 momentti ja 19 § 1 momentti

KHO:2015:145

Saamelaiskäräjävaalit – Merkitseminen vaaliluetteloon – Saamelaisuus – Saamen kieli – Polveutuminen lappalaisesta – Saamelaisuuteen samaistuminen

– Itseidentifikaatio – Saamelaisen elämäntapa

Saamelaisena itseään pitävän valittajan, joka oli arkistoviranomaisen antaman todistuksen mukaan vuoden 1739 maakirjaan lappalaisten joukkoon merkityn henkilön jälkeläinen ja joka oli uskottavasti osoittanut saamelaisen sukutaustansa ja vahvan omistautumistensa sekä yksityis- että ammatilliamässään saamen kielelle ja kulttuurille, oli kokonaisuutena arvioitaessa katsottava olevan saamelaiskäräjistä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu saamelainen.

Suomen perustuslaki 17 § 3 momentti ja 121 § 4 momentti
Laki saamelaiskäräjistä 1 ja 3 §, 5 § 2 momentti, 6 §, 26 b § 1 ja 3 momentti
Hallintolaki 31 § 1 momentti
Oikeusministeriön asetus saamelaiskäräjien vaaleissa noudatettavasta menettelystä 2 § 1 momentti
Kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 27 artikla
Yhdistyneiden kansakuntien kaikinainen rotusyrjinnän poistamista koskeva sopimus
Euroopan ihmisoikeussopimus 13 artikla ja 12. lisäpöytäkirja
Kansallisten vähemmistöjen suoje-lua koskeva puiteyleissopimus
Kansainvälisen työjärjestön alkuperäiskansasopimus
Yhdistyneiden kansakuntien julistus alkuperäiskansojen oikeuksista 5, 8, 33 ja 46 artikla
Ks. ja vrt. KHO 1999:55, 2003:61 ja 2011:81

KHO:2015:146

Saamelaiskäräjävaalit – Merkitseminen vaaliluetteloon – Vanhemman saamelaisuus – Vanhempi merkitty edellisten vaalien vaaliluetteloon – Purkuhakemus

Valittaja, joka oli ilmoittanut pitävänsä itseään saamelaisena ja jonka äiti oli merkitty äänioikeutetuksi saamelaiskäräjien vaaleissa, oli saamelaiskäräjistä annetun lain 3 §:n 3 kohdan perusteella merkittävä äänioikeutettuna saamelaisena vaaliluetteloon.

Laki saamelaiskäräjistä 3 §, 23 § 1 momentti, 23 a § 1 momentti, 26b § 3 momentti

Oikeusministeriön asetus saamelaiskäräjien vaaleissa noudatettava menettelystä 2 § 1 momentti

KHO:2015:147

Saamelaiskäräjävaalit – Merkitseminen vaaliluetteloon – Saamelaismäärittelmä – Kokonai-sharkinta – Saamelaisuuteen samaistuminen – Itseidentifikaatio – Saamelainen elämäntapa

Saamelaisena itseään pitävä A oli esittänyt arkistoviranomaisen todistuksen, jonka mukaan hän on vuoden 1825 maakirjaan merkityn lappalaisen jälkeläinen. Hän oli lisäksi esittänyt selvitystä siitä, että hänen isänsä ja äitinsä puoleiset esivanhemmat oli merkitty Inarin saamelaisten perhekortistoon. Yksityishenkilön antaman todistuksen mukaan valittajan vuonna 1907 syntynyt äiti oli oppinut inarinsaamen ensimmäisenä kieleenään ja mainittu kieli ollut perheen kotikieli. Todistuksen antaja kertoi olleensa pikkupoikana mukana perheen elämässä, koska hän oli sukulainen, ja muistavansa puhuneensa tuolloin inarinsaamea valittajan isovanhempien kanssa. Esi-merkiksi kalojen nimet oli ilmaistu inarinsaamalla.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että yksityishenkilön antaman todistuksen perusteella oli vahvoja viitteitä siitä, että valittajan äidin perheessä oli puhuttu saamea ainakin jossain määrin. Valittajaa ei esitetyn todistuksen perusteella kuitenkaan voitu merkitä saamelaiskäräjien vaaliluetteloon pelkästään saamelaiskäräjistä annetun lain 3 §:n 1 kohdan mukaisella perusteella. Valittajaa ei voitu merkitä luetteloon myöskään suoraan saamelaiskäräjistä annetun lain 3 §:n 2 kohdan perusteella. Edellä mainitut kieltä ja polveutumista koskevat seikat sekä valittajan esittämä selvitys saamelaisista elämäntavoistaan ja samaistumisestaan saamelaisuuteen vaikuttivat kuitenkin kokonai-sharkinnassa siten, että valittajan katsottiin täyttävän saamelaiskäräjistä annetun lain 3 §:ssä tarkoitetun saamelaismäärittelmän.

Laki saamelaiskäräjistä 1 ja 3 §
Vrt. KHO 2003:61 ja KHO 2011:81

KHO:2015:148

Saamelaiskäräjävaalit – Merkitseminen vaaliluetteloon – Saamelaisuus – Saamen kieli – Virkatodistuksen merkintä ”Lappi” – Isoäidin äiti

Saamelaisena itseään pitävä muutoksenhakija A oli esittänyt selvityksenä vuonna 1880 syntyneen isoäitinsä äidin ensiksi opitusta kielestä virkatodistuksen, jossa tämän äidinkieleksi oli merkitty ”Lappi”. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että virkatodistuksen merkinnän perusteella isoäidin äidin ensiksi opittuna kielenä oli pidettävä saamen kieltä ja että A:n äiti olisi täten voitu merkitä saamelaiskäräjävaalien vaaliluetteloon. Tämän vuoksi A:ta oli saamelaiskäräjistä annetun lain 3 §:n 1 ja 3 kohdan perusteella pidettävä saamelaisena ja hänet oli merkittävä saamelaiskäräjävaalien vaaliluetteloon.

Laki saamelaiskäräjistä 3 § 1 ja 3 kohta
Hallintolaki 31 § 2 momentti

Ympäristöasiat

KHO:2015:138

Maankäyttö ja rakentaminen – Tuulivoimarakentaminen – Yleiskaava – Puolustusvoimat – Tutkavaikutukset – Ilmavalvonta – Maanpuolustus ja raja-valvonta – Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet – Kaavamääräykset – Vaikutusten selvittäminen – Rakennuslupamenettely

Yleiskaava mahdollisti yhdeksän kokonaiskorkeudeltaan enintään 325 metrin korkuisen tuulivoimalan rakentamisen. Kaavaa laadittaessa saatu selvitys osoitti, että tuulivoimaloiden toteuttaminen vaikuttaisi puolustusvoimien aluevalvontajärjestelmän suorituskykyyn.

Yleiskaavaa saatiin käyttää rakennuslupan myöntämisperusteena. Kaavamääräys, jossa edellytettiin puolustusvoimien ilmavalvontaan kohdistuvien vaikutusten selvittämistä ennen tuulivoimaloiden toteuttamista, ei maankäyttö- ja rakennuslain 77b §:n 1 kohdassa edellytetyllä tavalla riittävästi ohjannut rakentamista ja muuta alueiden käyttöä kaava-alueella. Kaavaa laadittaessa ei näin ollen

myöskään ollut riittävästi otettu huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeita eikä turvattu riittävästi niiden toimintamahdollisuuksia siten kuin valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentti huomioon ottaen edellytettiin.

Sillä, että kaava-alueelle voitaisiin mahdollisesti ilman edellä mainittuja vaikutuksia rakentaa kaavan sallimaa enimmäismäärää vähemmän tai sallittua pienempiä tuulivoimaloita, ei ollut oikeudellista merkitystä arvioitaessa kaavaratkaisun lainmukaisuutta.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 §, 24 § 2 momentti, 35 § 1 ja 2 momentti, 39 § 2, 3 ja 4 momentti, 41 § 1 momentti, 77a § ja 77b §
Maankäyttö- ja rakennusasetus 1 § 1 momentti
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kohta 4.2

KHO:2015:141

Maankäyttö ja rakentaminen – Rakennuslupa – Valitusoikeus – Valituslupa – Paloasema – Pohjavesialue – Lähisuojavyyhyke – Vesilaitos

Kaupungille oli myönnetty rakennuslupa paloaseman, ulkovaraston, autokatoksen ja jätevaraston sekä harjoitustornin rakentamiseen kiinteistölle, joka sijaitsi tärkeällä pohjavesialueella. Kuntayhtymän vedenottoa sijaitsi kullmittain vastapäätä sanotun kiinteistön kanssa siten, että välissä oli tiealue. Lisäksi kuntayhtymän käytössä oli rasitteen perusteella viereisellä tilalla sijaitseva vedenottokaivo. Rakennuspaikka sijaitsi vedenottamon lähisuojavyyhykkeellä.

Kun otettiin huomioon rakennuslupaan liitetyt ehdot ja asiakirjoissa oleva selvitys kysymyksessä olevasta rakennushankkeesta sekä kuntayhtymän vedenottamon sijainnista, toiminnasta ja suojamääräyksistä, rakennuslupan myöntäminen voi olennaisesti vaikuttaa kuntayhtymän vedenottamoon ja vedenottokaivoon. Kuntayhtymä oli katsottava maankäyttö- ja rakennuslain 192 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi vastapäätä olevan alueen omistajaksi ja haltijaksi sekä 2 kohdassa tarkoitetun sellaisen kiinteistön omistajaksi tai

haltijaksi, jonka käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa. Kuntayhtymällä oli valitusoikeus rakennuslupapäätöksestä.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 192 § 1 momentti 1 ja 2 kohta

KHO:2015:142

Maankäyttö ja rakentaminen – Rakennusvalvonta – Valituslupa – Voimaantulo – Menettelysäännös – Siirtymävaihe – Soveltaminen

Maankäyttö- ja rakennuslain 190 §:n 3 momentissa säädetään muutoksenhausta hallinto-oikeuden päätökseen niissä asioissa, jotka momentissa on mainittu. Näissä asioissa saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Puheena olevaa momenttia oli muutettu lailla siten, että momentin soveltamisalaan kuuluivat 1.4.2015 lukien maankäyttö- ja rakennuslain 182 §:n 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden ja siihen liittyvän uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämisen asettamista ja täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevat asiat. Lainmuutoksen voimaantulosäännöksen ei ollut sisällytetty siirtymäsäännöstä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että voimaantulosäännöksen sanamuodon mukaan sillä seikalla, milloin hallinto-oikeudessa valituksen kohteena ollut viranomaisen päätös oli annettu, ei ollut merkitystä. Myös lainmuutoksen perustelut, joissa korostettiin tavoitetta jouduttaa rakennusvalvontaviranomaisten määräämien pakkokeinojen täytäntöönpanoa, puolsivat sanamuodon mukaista tulkintaa. Korkein hallinto-oikeus viittasi myös aikaisempaan samaa lainkohtaa koskevaan oikeuskäytäntöön, jossa kulloinkin voimassa olevan säännöksen soveltamisalaa oli tulkittu laajasti. Kun muutoksenhakujärjestelmä kokonaisuudessaan turvaa oikeusturvan saatavuuden ja riittävyuden sekä asian käsittelyn joutuisasti, kysymyksessä olevan valitusoikeuden rajoitusta koskevan säännöksen sanamuodon mukainen tulkinta ei ollut myöskään ristiriidassa perustuslakivaliokunnan kannanottojen kanssa.

Edellä lausuttu huomioon ottaen se, että viranomaisen päätös

oli annettu ennen lainmuutoksen voimaantuloa, ei estänyt valituslupamenettelyn soveltamista asiassa.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 182 § ja 190 § 3 momentti (204/2015)
Ks. KHO 2007:66, KHO 2010:40, KHO 27.4.2011 taltionumero 1163

KHO:2015:143

Maankäyttö ja rakentaminen – Rakennusvalvonta – Valituslupa – Soveltamisala – Päätös olla ryhtymättä toimenpiteisiin – Velvoittava päätös

Maankäyttö- ja rakennuslain 190 §:n 3 momentissa säädetään muutoksenhausta hallinto-oikeuden päätökseen niissä asioissa, jotka momentissa on mainittu. Näissä asioissa saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Momentin soveltamisalaan kuuluvat muun ohella maankäyttö- ja rakennuslain 182 §:n 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden ja siihen liittyvän uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämisen asettamista ja täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevat asiat.

Rakennuslautakunta oli päättänyt, etteivät kiinteistöllä sijainneet rakennukset antaneet aihetta rakennusvalvonnallisiin toimenpiteisiin. Hallinto-oikeus oli hylännyt valituksen lautakunnan päätöksestä. Kysymys oli maankäyttö- ja rakennuslain 182 §:n 1 momentissa tarkoitettua asiasta, vaikka asiassa ei ollut tehty velvoittavaa päätöstä. Valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellytti valituslupaa.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 182 § ja 190 § 3 momentti (204/2015)
Ks. myös KHO 2015:142

KHO:2015:144

Maankäyttö ja rakentaminen – Poikkeaminen – Poikkeamisen edellytykset – Asemakaavan suojelumääräys – Kattoikkuna – Rakennustaiteellinen ja kulttuurihistoriallinen arvo

Rakennushankkeessa oli kysymys kuuden kattoikkunan tekemisestä kerrostalon julkisivun puolelle. Kerrostalo, joka sijaitsi kaupungin keskustassa, oli valmistunut vuonna 1926. Kerrostalon katolla oli jul-

kisivun puolella kolme kattolyhtyikkunaa. Katto oli muutamaa vuotta aikaisemmin palautettu alkuperäiseksi vihreäksi savitiilikatoksi. Uudet kattoikkunat oli suunniteltu rakentaa ikkunasyvennyksinä räystäään tuntumaan. Katon lappeelle ikkunoiden eteen avattavat suorakaiteen muotoiset aukot jatkaisivat julkisivun ikkunarivien pystysuoraa linjaa. Aukkojen kohdalle ja kattotiilien kanssa samaan tasoon oli tarkoitus kiinnittää katon väriset näkösuojaritilät. Ritilöiden jako vastaisi katon tiilikatteen jaotusta. Rakennushankkeeseen oli ryhdytty, jotta ullakkoasuntoihin saataisiin riittävästi luonnonvaloa.

Kaupungin rakennusvalvontaviranomainen, jolla oli toimivalta asiassa, oli myöntänyt hanketta varten poikkeuksen asemakaavan suojelumääräyksestä, jossa oli muun ohella kielletty vesikatton rakennustaiteellisen tai kulttuurihistoriallisen arvon tai tyylin tarveleminen.

Korkein hallinto-oikeus toimitti asiassa katselmuksen. Katselmuksessa voitiin todeta, että kerrostalo ja siihen kiinteästi liittyvät viereiset rakennukset muodostivat siinänsä kaupunkikuvallisesti yhtenäisen kokonaisuuden. Viereisten rakennusten kattomateriaali ja katon väriytyksen rikkovat jos sain määrin tätä yhtenäisyyttä. Katselmusta varten yksi kattoikkuna oli avattu rakenteeltaan ja suurelta osin myös värikyteltään lopulliseksi tarkoitettuun asuunsa. Katselmushavaintojen mukaan ikkunat tulisivat selvästi erottumaan kapean merenlahden toisella puolella olevalta vastapäiseltä rantakadulta ja puistokäytävältä. Tämän näkymän merkitystä arvioitaessa oli samalla kuitenkin otettava huomioon, että kerrostalo sijaitsi sivussa näiden sitä vastapäätä olevien kulkuväylien kulkusuuntiin nähden. Muista suunnista ja etenkin pääkatselusuunnaksi mielletävältä vilkasliikenteiseltä kadulta ikkunat eivät sen sijaan päiväsaikaan tulisi juurikaan erottumaan kattorakenteesta.

Poikkeaminen edellyttää taupauskohtaista kokonaisharkintaa. Poikkeamisen ei näissä oloissa katsottu aiheuttavan haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle eikä se vaikeuttanut rakennettua ympäristön suojelemiselle ase-

tettujen tavoitteiden saavuttamista. Poikkeamiselle oli myös erityinen syy.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 58 § 1 momentti, 171 § 1 momentti, 172 § 1 ja 2 momentti

Verotusasiat

KHO:2015:134

Arvonlisävero – Arvonlisäveron soveltamisala – Verollinen liiketoiminta – Konsernin emoyhtiö – Holdingyhtiö – Vähennysoikeus – Tytäryhtiön osakkeiden hankintaan liittyvät kulut – Palvelujen myynti tytäryhtiöille

A Oy oli holdingyhtiö, joka omisti suoraan tai välillisesti arvonlisäverollista liiketoimintaa harjoittavien yhtiöiden osakkeet. A Oy:lle oli vuonna 2012 keskitetty kaikkien konserniyhtiöiden käytössä olevat valmisohjelmalisenssit. A Oy:n palvelukseen oli siirretty konsernin IT-toiminnoista vastaavia henkilöitä, joiden tehtävänä oli vastata konsernin tietojärjestelmiä, ohjelmia ja laitteistoja koskevista päätöksistä, resurssoinneista ja koordinoinnista. A Oy veloitti palveluistaan emoyhtiötään, joka veloitti palvelut edelleen yhdessä muiden konserniveloitusten kanssa A Oy:n tytäryhtiöiltä. A Oy sai lisäksi tytäryhtiöiltään osinkoja ja konserniavustusta. Konsernin liiketoimintaa oli laajennettu vuonna 2012 ostamalla englantilaisen yhtiön osakekanta. Osakkeet tulivat A Oy:n omistukseen. Asiassa oli kysymys siitä, oliko A Oy:llä oikeus vähentää osakkeiden hankintaa varten ostettuihin palveluihin sisällynyt arvonlisävero.

Koska A Oy suoritti tytäryhtiöilleen palveluja vastiketta vastaan, se oli arvonlisäverolaissa ja arvonlisäverodirektiivissä 2006/112/EY tarkoitettu verovelvollinen. Korkein hallinto-oikeus katsoi unionin tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa C-108/14 ja C-109/14 antamaan tuomioon, Larentia + Minerva ja Marenave, viitaten, että osakkeiden hankintaan liittyvät kustannukset olivat A Oy:n yleiskustannuksia, joilla oli suora ja välitön yhteys A Oy:n koko taloudelliseen toimintaan. Kun A Oy:n harjoittama taloudellinen toiminta oli vähennykseen oikeuttavaa toimintaa eikä osaksikana arvonlisäveron so-

veltamisalaan kuuluvaa vähennykseen oikeuttamatonta toimintaa, A Oy:llä oli oikeus vähentää uuden tytäryhtiön osakkeiden hankintaan liittyvien palvelujen ostohintaan sisältyvä arvonlisävero kokonaisuudessaan. Sillä seikalla, että A Oy oli saanut tytäryhtiöiltään osinkotuloja ja konserniavustusta, ei ollut vähennysoikeuden kannalta merkitystä. Veronsaajien oikeudenvallontayksiön valitus hylättiin.

Arvonlisäveron palautushakemukset tilikaudelta 1.1.–31.12.2012.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 2 § 1 momentti, 18 § 2 momentti, 102 § 1 momentti 1 kohta ja 2 momentti sekä 117 §
Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta a ja c alakohta, 9 artikla 1 kohta, 168 artikla a alakohta sekä 173 artikla 1 kohta ensimmäinen ja toinen alakohta
Unionin tuomioistuimen tuomio yhdistetyissä asioissa C-108/14 ja C-109/14, Beteiligungsgesellschaft Larentia + Minerva mbH & Co. KG ja Marenave Schiffahrts AG

KHO:2015:135

Arvonlisävero – Arvonlisäveron soveltamisala – Verovelvollisuus – Konsernin emoyhtiö – Holdingyhtiö – Vähennysoikeus – Tytäryhtiön osakkeiden hankintaan liittyvät kulut

A Oy oli arvonlisäverollista liiketoimintaa harjoittavien tytäryhtiöiden emoyhtiö. A Oy oli vuonna 2011 liiketoimintaansa laajentaakseen ostanut ruotsalaisen yhtiön osakekannan pysyväksi tarkoitettuun omistukseensa. Asiassa oli kysymys siitä, oliko A Oy:llä oikeus vähentää uuden tytäryhtiön hankintaa varten suoritettujen palvelujen ostohintaan sisältyvä arvonlisävero.

A Oy:n palveluksessa ei vuonna 2011 ollut henkilökuntaa eikä A Oy ollut mainittuna aikana myynyt tytäryhtiöilleen arvonlisäverolain 1 §:ssä tai arvonlisäverodirektiivin 2 artiklassa tarkoitettuja palveluja. A Oy:n ainoa arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluva toiminta muodostui tytäryhtiölle myönnetystä lainasta, josta A Oy sai arvonlisäverosta vapautettuja korkotuloja. A Oy ei ollut osallistunut unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettulla ta-

valla tytäryhtiöidensä hallintoon veloittamalla näiltä arvonlisäverotettavia palveluja eikä sitä siten ollut tältä osin pidettävä arvonlisäverolaissa tai arvonlisäverodirektiivissä tarkoitettuna verovelvollisena. Koska vähennysoikeudet voivat koskea vain verovelvollisia tai vähennykseen oikeuttavien liiketoimien suorittajia, A Oy:llä ei ollut oikeutta vähentää uuden tytäryhtiön osakkeiden hankintaan liittyvien kulujen sisältämää arvonlisäveroa. Sillä seikalla, että A Oy oli vuonna 2012 ryhtynyt myymään tytäryhtiöilleen palveluja, ei ollut asiassa merkitystä. Veronsaajien oikeudenvallontayksikön valitus hyväksyttiin, hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja Verohallinnon Konserniverokeskuksen päätös saatettiin voimaan.

Arvonlisäveron palautushakemus tilikaudelta 1.1.–31.12.2011.
Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 2 § 1 momentti, 18 § 2 momentti, 41 §, 42 § 1 momentti 2 kohta ja 102 § 1 momentti 1 kohta ja 2 momentti
Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta a ja c alakohta, 9 artikla 1 kohta, 135 artikla 1 kohta b alakohta ja 168 artikla a alakohta
Unionin tuomioistuimen tuomio yhdistetyissä asioissa C-108/14 ja C-109/14, Beteiligungsgesellschaft Larentia + Minerva mbH & Co. KG ja Marenave Schiffahrts AG ja C-44/01, EDM

► KKO:N VALITUSLUVAT

VL:2015-68

Huoneenvuokra - Vuokran korotus

Asuinhuoneistoa koskevan vuokrasopimuksen mukaan vuokra oli sidottu elinkustannusindeksiin ja se tarkistettiin vuosittain aina kesäkuun alusta. Muuksi korotusperusteeksi oli sovittu neljän prosentin minimikorotus. Kysymys siitä, edellyttikö näin sovitun korotuksen voimaantulo, että vuokranantaja ennalta ilmoitti vuokralaiselle uuden vuokran ja sen ajankohdan.

VL:2015-69

**Oikeudenkäyntiasiamies - Kel-
poisuus - Lupa oikeudenkäynti-
asiamiehenä toimimiseen**

Hakija, jolla oli ulosottovelkoja, oli hakenut lupaa oikeudenkäyntiasiamiehenä ja -avustajana toimimiseen. Hakemus oli hylätty velkaantumisesta esitetty selvitys kokonaisuudessaan huomioon ottaen ja hakijan katsottiin olevan ilmeisen sopimaton oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävään. Kysymys luvan myöntämisen edellytyksistä.

VL:2015-70

**Rangaistuksen määrääminen -
Rangaistuslajin valinta - Sakko -
Rikesakko**

Kysymys siitä, oliko hovioikeus saanut tuomita rangaistukseksi järjestysrikkomuksesta rikesakon.

VL:2015-71

**Huoneenvuokra - Asuinhuoneis-
ton vuokraus Oikeudenkäynti-
kulut Jatkokäsittelylupa**

Käräjäoikeus oli asuinhuoneiston vuokrasuhdetta koskeneessa riita-asiassa velvoittanut asian hävinneet vuokralaiset korvaamaan vuokranantajan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan. Käräjäoikeus ei ollut tuomionsa perusteissa lausunut siitä, oliko ollut olemassa oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8d §:n edellyttämiä painavia syitä poiketa saman luvun 8c §:ssä tarkoitetuista oikeudenkäyntikulujen määrien perusteista. Hovioikeus ei myöntänyt vuokralaisille jatkokäsittelylupaa. Kysymys jatkokäsittelyluvan myöntämisen edellytyksistä.

VL:2015-72

**Testamentti - Testamentin tehot-
tomaksi julistaminen - Kanneaika -
Testamentin hyväksyminen**

E oli määrännyt testamentissaan perheyhtiö X Oy:n osakkeet jaettavaksi lapsilleen A:lle, B:lle ja C:lle. E oli kuollut vuonna 1980 ja osak-

keet oli luovutettu lapsille. B oli omassa testamentissaan määrännyt Y Oy:n osakkeet, jotka A:n mukaan olivat tulleet X Oy:n osakkeiden sijaan, säätiö G:lle. B oli kuollut vuonna 2009. Hänen testamentinsa oli annettu tiedoksi B:n perillisille A:lle ja C:lle, jotka olivat 1.12.2009 hyväksyneet testamentin ja sitoutuneet olemaan sitä moittimatta. Testamentin toimeenpanijat olivat luovuttaneet osakkeet G:lle. A oli 30.3.2012 vireille tullessa G:tä vastaan nostamassaan kanteessa vaatinut muun muassa vahvistettavaksi, ettei B ollut voinut testamentillaan määrätä osakkeista, koska niitä koski E:n testamentin toissijaismääräys. Hovioikeus hylkäsi kanteen, koska A ei ollut esittänyt vaatimustaan kohtuullisessa ajassa. Kysymys muun muassa siitä, oliko A menettänyt oikeutensa esittää kannevaatimukseen siksi, ettei A ollut esittänyt vaatimuksiaan kohtuullisessa ajassa ja koska A oli hyväksynyt testamentin.

VL:2015-73

**Rangaistuksen määrääminen -
Yhdyskuntapalvelu - Muuntami-
nen vankeudeksi Rikosoikeu-
den ajallinen olottuvuus -
Lievemman lain periaate**

Käräjäoikeus katsoi A:n rikkoneen törkeästi yhdyskuntapalvelun velvollisuuksia ja muunsi yhdyskuntapalvelun suorittamatta olleen osan ehdottomaksi vankeudeksi. Kysymys siitä, oliko ehtojen rikkomista koskevaan asiaan sovellettava syyttäjän vaatimuksen vireille tullessa voimassa ollut lakia yhdyskuntapalvelusta vai tuomittavassa voimassa ollut lakia yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta.

VL:2015-74

**Pahoinpitely - Törkeä pahoin-
pitely Rikokseen osallisuus -
Rikoskumppanuus Syyte -
Syytesidonnaisuus**

Syytteen mukaan A ja B olivat yhdessä syyllistyneet törkeään pahoinpitelyyn siten, että A oli lyö-

nyt asianomistajaa kasvoihin ja ylävartaloon ja B oli heittänyt tätä lipastolla ja tuolilla pään alueelle. Hovioikeus katsoi selvitettyksi, että asianomistajaa oli pahoinpidely syytteessä kerrotulla tavalla. Hovioikeuden mukaan epäselväksi oli kuitenkin jäänyt, kumpi syytetyistä oli pahoinpidellyt asianomistajaa lipastolla ja tuolilla, minä vuoksi B:n ei katsottu syyllistyneen tekijänä syytteessä tarkoitettuun pahoinpitelyyn. Kysymys hovioikeuden menettelyn oikeellisuudesta sen tuomittua A:n törkeästä pahoinpitelystä myös lipastolla ja tuolilla toteutetun väkivalan osalta.

VL:2015-75

**Oikeudenkäyntimenettely -
Riita-asia - Asian ratkaiseminen
valmistelussa Jatkokäsittelylupa**

Käräjäoikeus oli riitaisessa asiassa hylännyt kanteen kirjallisessa valmistelussa annetulla tuomiolla sen jälkeen, kun kantaja ei ollut antanut häneltä pyydettyä kirjallista lausumaa ja vastaaja oli pyytänyt asian ratkaisemisesta tuomiolla. Hovioikeus ei myöntänyt asiassa jatkokäsittelylupaa. Kysymys käräjäoikeuden menettelystä ja siitä, olisiko hovioikeuden tullut myöntää asiassa jatkokäsittelylupa.

VL:2015-76

**Oikeudenkäyntimenettely -
Riita-asia Reformatio in peius**

Käräjäoikeus oli hylännyt kanteen osittain. Kantaja ei ollut valittanut tuomiosta. Vastaajan valituksesta hovioikeus muutti käräjäoikeuden tuomiota osin vastaajan vaatimalla tavalla ja osin hyväksyi kanteen myös sellaiselta osalta, jonka käräjäoikeus oli hylännyt. Kysymys hovioikeuden menettelyn oikeellisuudesta, erityisesti reformatio in peius -kiellosta.